

ਐਮ. ਐਮ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਟੀ. ਪੀ. ਐਸ ਮਾਨ ਜੇ. ਜੇ

ਭੋਲਾ ਰਾਮ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ

2007 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 5647

19 ਫਰਵਰੀ, 2008

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 — ਐੱਸ. 421—ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 — ਐੱਸ. 18—1985 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ — ਐੱਡੀ. ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। 1 ਲੱਖ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕੁਰਕ ਕੀਤੀ ਗਈ—S.421(1) Cr.PC ਦਾ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਡਿਫਾਲਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪੂਰੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਚੱਲ ਜਾਂ ਚਲਣਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਕਮ - ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਠੋਸ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ S. 421 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ - ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਕੁਰਕੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 421 (1) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਡਿਫਾਲਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪੂਰੀ ਕੈਦ ਕੱਟ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਚੱਲ ਜਾਂ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਕਮ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਕਮ ਵਸੂਲਣ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪੜਾਅ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਕਲਪ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਸਜ਼ਾ

ਕੱਟਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵੱਲ ਝੁਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੭)

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ 2 ਸਤੰਬਰ, 2002 ਨੂੰ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਰਨਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਠੋਸ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਕੁਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 421 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ, 2 ਸਤੰਬਰ, 2002 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੁਰਕੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਸੇ

(ਪਰਾ ੮)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਸ.ਕੇ.

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੂ ਟੱਬ, ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਮ.ਐਮ.ਕੁਮਾਰ, ਜੇ.

(1) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਤਤਕਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 5 ਨਵੰਬਰ, 2006 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ (ਅੰਕੜਾ ਪੀ-2)।

(2) ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 7 ਸਤੰਬਰ, 1989 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਪੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਮਾਲਾ ਨੇ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਇੱਕ ਲੱਖ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਈ। ਇਹ ਹੈ ਅੱਗੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਤਾ ਵਪੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਮਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2 ਸਤੰਬਰ, 2002 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਟੋਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਮਾਲਾ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਆਰ. 1) ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਬਮਾਲਾ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ

ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਲੱਖ ਜੁਰਮਾਨੇ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, - 10 ਅਕਤੂਬਰ, 2002 ਨੂੰ ਰਪਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਇੱਕ ਲੱਖ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਤੱਥ ਦਾ ਪਤਾ ਸਾਲ 2002 ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਹਲਕਾ ਪਟਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਸੱਤ ਲੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਲੱਖ ਜੁਰਮਾਨਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2007 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ।

(3) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਬਮਾਲਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 2 ਸਤੰਬਰ, 2002 (ਅਨੁਸ਼ਾਸਕੀ ਆਰ.ਐਲ.) I ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਦਿਅਕ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਮਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਕੇ. ਲਾਡੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਪੜਾਅ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਧਾਰਾ 421 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(5) ਸ੍ਰੀਮਤੀ . ਚਾਰੂ ਤੁਲੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਰਾਜ, ਵਕੀਲ, > ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 2 ਸਤੰਬਰ, 2002 (ਅਨੈਕਸਰ ਆਰ.ਐਲ.) ਦੇ ਵਿਦਵਤਾ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਮਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

(6) ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਤਾ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਮਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ, ਧਾਰਾ 421 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 421 ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"421. ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਵਾਰੰਟ।

(1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂ-ਦੋਵੇਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

- (a) ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਲਣਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰੋ;
- (b) ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਡਿਫਾਲਟਰਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ ਰਕਮ ਵਸੂਲਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰੋ;

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਸਜ਼ਾ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧੀ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਾਰੀ ਕੈਦ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 357 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖਰਚਿਆਂ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, (ਜ਼ੋਰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

(7) ਧਾਰਾ 421 (1) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਡਿਫਾਲਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪੂਰੀ ਕੈਦ ਕੱਟ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕੁਰਕੀ ਦੁਆਰਾ ਰਕਮ ਵਸੂਲਣ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਚੱਲ ਜਾਂ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਠੋਸ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵੱਲ ਝੁਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(8) ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਘੋਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਠੋਸ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ 2 ਸਤੰਬਰ, 2002 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਮਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। (ਆਰ.ਐਲ.) ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਕੁਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 421 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ, 2 ਸਤੰਬਰ, 2002 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੁਰਕੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਲ 2004-2005 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟ ਲਏ ਹਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਵਿਸ਼ੋ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਰਕੀ ਆਦਿ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਕੱਲੇ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਮਾਲਾ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(9) ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।